

Lausunto Yhdenvertainen Suomi -toimintaohjelmasta

Yhdenvertainen Suomi -toimintaohjelma

Touko Niinimäki

Tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja koulutusasiantuntija
Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi

10.8.2023

Toimintaohjelman keskeisimmät tavoitteet ja toimenpiteet

- Kasvatetaan tietoisuutta rasismista ja sen eri muodoista.
- Vahvistetaan viranomaisten yhdenvertaisuusosaamista eri tasoilla.
- Puututaan vihapuheeseen systemaattisella toiminnalla ja yhteistyöllä.
- Konseptoidaan kansallisen syrjinnän vastaisen osaamiskeskuksen malli ja pilotoidaan sen toimintaa.
- Luodaan rakenteellisen syrjinnän seurantamalli: työpajat, tiedonkeruu ja esiselvitys (ml. tutkimuskatsaus rasismiin Suomen historiassa ja sen heijastumiin nyky-yhteiskunnassa).
- Selvitetään nuorisovalan järjestöjen yhdenvertaisuussuunnitelmien laatua ja vaikuttavuutta ja selvityksen pohjalta laaditaan suositukset ja yhdenvertaisuussuunnitelmien seurantamalli.
- Kehitetään uusia keinoja vähemmistönuorten (esim. romaninuoret) osallistumisen edistämiseksi Suomen ihmisoikeusvelvoitteiden täytäntöönpanon valvonnassa.

Perusteluja (1/2)

- Erittäin tärkeää syrjimättömyyden edistämisessä, tässä tapauksessa rasismien torjumisessa, on kehittää indikaattoreita ja seurantamalleja syrjinnän tunnistamiselle, ja siten syrjintään eri asiayhteyksissä selvitys- ja tutkimustiedon pohjalta järjestelmällisesti puuttuen.
- Indikaattoreilla ja seurantamalleilla voidaan parhaimmillaan esimerkiksi saada kiinni moniperusteisen syrjinnän ilmenemismuodoista yksilötasolta lähtien, sekä havainnoida rakenteellisen syrjinnän muotoja, kuten anti-gender-liikehdintää ja sen vaikutuksia syrjimättömyyden toteutumiselle.
- Näin voidaan luoda vaikuttavia käytäntöjä muun muassa varhaiskasvattajille, opettajille ja nuorisotyöntekijöille osana varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmia, työnantajille rekrytointisyrjinnän kitkemiseksi, sekä esimerkiksi työkaluiksi turvallisuusalan ja lainkäyttöviranomaisten toimintaan.

Perusteluja (2/2)

Yhdenvertainen Suomi -toimintaohjelmaan liittyvien kohtien lisäksi Allianssi haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin toimenpiteisiin, joilla edistetään esimerkiksi Suomen YK:n yleismaailmallisessa määräaikaistarkastelussa (2022) saamien palautteiden toimeenpanoa:

- Vakiinnutetaan antirasistinen pedagogiikka osaksi varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmia, sisältäen varhaiskasvatuksen opettajien ja opettajien osaamisen varmistamisen osana tutkintojen perusopintoja.
- Ohjataan kasvatus- ja nuorisoalan henkilöstölle resursseja lisäkoulutukseen tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja moninaisuuden teemat tulee ottaa osaksi alojen peruskoulutusta, jotta muun muassa nuoriso-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädäntöjen velvoitteita pystytään toteuttamaan tosiasiallisemmin.
- Toteutetaan kansallista Nuoret, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelmaa (2021-2024) täysimääräisesti osana Suomen sisäisiä ja ulkoisia turvallisuuspoliittisia painopisteitä.
- Säädetään vihapuhe rangaistavaksi koko EU:ssa. Kirjataan vihapuhe ja viharikokset EU-perussopimuksessa lueteltujen rikosten listaan.

Yhteenveto kansainvälisen ja kansallisen sääntelyn kehyksessä

- Yhdenvertainen Suomi -toimintaohjelman tavoitteet ja toimenpiteet ovat EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelman (2020-2025) mukaisia, joiden perusteella EU:n jäsenvaltioiden tulee esimerkiksi kiinnittää huomiota yksilö- ja rakennetason syrjintäkokemusten tiedonkeruuseen sekä yhteiskunnan rasismiin historiantuntemuksen lisäämiseen.
- Kansallinen syrjinnän vastaisen osaamiskeskuksen pilotointi ja rakenteellisen syrjinnän seurantamallin luominen vastaavat oikeusministeriön esiselvityksen suosituksiin (2023) valtion eri hallinnonalojen toimenpiteisiin rasismia vastaan.
- Toimintaohjelman tavoitteet toimenpiteineen edistävät myös yhdenvertaisuuslain (1325/2014) velvoitteiden toteutumista, sekä yhdenvertaisuuden edistämisen että syrjinnän kitkemisen toimeenpanon osalta.